

HET NEGENDE DEEL.

1. *Ordre van Regieringe soo in Policie als Justitie, inde Plaetsen veroverd, ende te veroveren in West-Indien. In date den 13 October 1629.*

DE Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, Allen den geen en die desen sullen sien ofte hooren lesen, Saluyt. **DOEN TE WETEN**, Alsoo ons van wegen de gheoſtroyeerde West-Indische Compagnie is verſtoont ende te kennen gegeven, dat tot beter directie van ſaecten, der ſelver Compagnie noodigh ende dienſtigh ſoude zijn, dat onder onſe autoriteyt, by de ſelve geoſtroyeerde Compagnie ſeecker ordre van regieringe, ſoo in Policie als Justitie, inde Plaetſe ofte Plaetsen (met Godes hulpe) te veroveren, wierde gheſtatueert, ons tot dien eynde gepreſenteert hebbende ſeecker Concept ende beraminge van ordre by haer in geſtelt: Verſoekkende daer op onſe approbatie. **S O O I S T**, dat Wy de ſelve rypelijck gheexamineert hebbende, ende op alles naer behooren gelet, onvermindert het Oſtroy aende ſelve Compagnie gegeven, gheſtatueert ende geordonneert hebben, ſtatueren ende ordonneren by deſen de Poincten hier nae volgende.

I.

DE Kamen van de geoſtroyeerde West-Indische Compagnie, elck voor haer contingent inde adminiſtratie, sullen diſpicieren negen eerlijcke Perſoonen, Ingeboornen der geunieerde Provinciën, ofte inde ſelve ghewoont hebbende den tijdt van ſeven Jaren, de Gereformeerde Religie toe ghedaen, ende ervaren in ſaecten van Policie, Justitie ende Commerciën, immers in eenige der ſelver ſoo veele mogelijck ſal zijn te bekomen; de Kamer van Amſterdam vier, Zeelandt twee, de Maze, Noort-Hollandt, Groeningen elcx een, welke ter Vergaderinge van de Negenthien ingebracht, ende daer geapprobeert zijnde van wegen de ſelve, sullen werden gepreſenteert aende Heeren Staten Generael, om oock by haer Ho: Mo: geapprobeert, ende geordonneert te werden tot een Collegie van Raden over de te veroveren Plaetsen, onder de ghehoorſaemheyt van haere Ho: Mo:, die de ſelve daer toe sullen doen expedieren behoorlijcke Commiſſie.

II.

't Voorſz Collegie van Raden ſal worden geadjungeert een Rechts-geleerde, met Tytel van Aſſeſſor, te eligeren by de Vergaderinge van de Negenthien, die alle beſoignen ende Vergaderingen vanden Raedt by weſen, ghevraecht zijnde, ſijn advis geven, alle notitien ende Registers houden, Brieven depeſcheren, de ſelve, ende alle Acten onderteyckenen; kortelijck het Ampt van Penſionaris ende Secretaris, in Policie ende Justitie, op den voert van de goede Steden inde Vereenighde Provinciën, bedienen ſal.

III.

Den Aſſeſſor ſal 't voorſz Collegie onderworpen zijn, ende ghehouden te gehoorsamen, ende ſal by 't ſelve uyt ſuffſante redenen mogen afgeſtelt, ende t'huys gefonden worden.

IIII.

Den Aſſeſſor voor ſijn vertreck ſal hem laten creëren Notaris, om tot maecken van Teſtamenten, ende andere legale Acten te konnen werden gebruyckt, ende ſal hebben de emolumenten van de Secretarÿe, op ſulcken liſte als hem mede ſal werden gegeven.

V.

Alsoo de Raden sullen ghelijck zijn in Ampt ende qualiteyt, ſal een van de ſelve by Maentlijcke ommegangh Preſideren, die de propositien doen, ſtemmen collecter en, ende by de pluraliteyt van de ſelve, concluderen ſal.

VI.

Het ſitten, ende de beurten van 't preſideren in den Raedt ſal voor eerſt gaen op deſe ordre: dat Amſterdam ſal hebben de eerſte plaetſe: Zeelandt de tweede: Amſterdam de derde: de Maes de vierde: Amſterdam de vijfde: Zeelandt de ſeſte: Noorder-quartier de ſevenſte: Groeningen de achtſte: Amſterdam de negende. Ende ſoo wanneer by afgangh van eenige Raedts-Perſoonen, andere inde plaetſe werden gheſurrogeert, sullen voortaan de nieuw aengeſtelde in 't ſitten ende preſideren hebben de leſte plaetſe, ſonder aenſien van wat Kamen die voor geſtelt worden.

VII.

De Raden ende Aſſeſſor sullen op hare Commiſſie doen den eedt van ghehoorſaemheyt ende ghetrouwigheyt aende Heeren Staten Generael, ende de West-Indische Compagnie, ende dat ſy hare Inſtructie, generalen ende particulieren laſt, by naerder Reſolutie van de Negenthien te gheven, naer sullen komen ende gehoorsamen, ſonder eenige particuliere beveelen van eenige Kamen, tegen of buyten de ſelve te ontfangen, ende breeder volgens 't Formulier van eedt, daer toe hier nae geconſcipieert.

VIII.

't Collegie vanden Raedt ſal hebben het opperſte gefach ende directie in alle ſaecten van Regieringe, Policiën, Finantien ende Justitie; Ende ſal een yegelijck van wat qualiteyt, ampt, dienſt, conditie ofte natie hy zy, op alle Plaetsen, Havenen ende Reeden inde limiten van de Compagnie, ſtaende onder 't ghebiedt van de Heeren Staten Generael, gehouden zijn hare Reſolutien, Geboden ende Verboden te gehoorsamen, ende naer te komen, op pene van gheſtraft te worden, of daer ter Plaetſe, ofte herwaert over te werden gheſonden, naer meriten ende gelegentheyt van ſaecten.

IX.

Ende voor eerſt ſal den Raedt door de Kercke-Dienaers doen aenſtellen ende oefſenen den publijcquen Godts-dienſt, naer de ordre van de Chriſtelijcke Gereformeerde Kercken deſer Provinciën, conform Godes heylige Woort, ende de Formulieren van eenigheyt by de ſelve aen genomen.

X.

De Spaignaerts, Portugieſen ende Naturelen van

van den Lande, 't zy Roomsch ofte Joots-gefinde, fullen gelaten werden by hare vryheyt, sonder moeyenisse ofte onderfoeck in hare consciëntien, ofte particuliere Huysen: Ende en sal oock niemant hem bevorderen de selve eenigh belet, verstoornisse of hinderinge te doen, alles op arbitrale, oock naer ghelegentheyt rigoureuze ende exemplare correctie.

X I.

Alle Jesuiten, soo Paters ofte Priesters, als Monicken, of hoe die zijn ende heeten, fullen uyt alle Plaetsen vande ghehoorsaemheyt vande Heeren Staten Generael wesen ende blijven ghebannen, sonder daer in te mogen komen, op pene van ghevanckelijck naer dese Landen te werden gevoert.

X II.

Van alle andere Geestelijckheyt, ende ordren van Mans ofte Vrouwen, geene uytgesondert, en fullen geen Kloosters, Conventen ofte Collegien mogen wesen.

X III.

De Raden fullen metten eersten in stellen een ofte meer Scholen naer eysch ende gelegentheyt, daer over settende Meesters die professie doen van de Gereformeerde Religie, goet van leven zijnde, ende bequaem om de Jonge Jenght in lesen, schryven, kennisse ende dienst Gods ende anders te onderwyfen, daer toe voor alle andere fullen werden gebruyckt, de Persoonen die totten Schooldienst van hier werden aen genomen ende gesonden, ten ware datter wettelijcke redenen voor quamen ter contrarie.

X I I I I.

De Raden fullen met alle mogelijcke middelen ende devoiren doen houden ende conserveren de publicque ruste, stilligheyt ende eendracht tusschen alderley Luyden, ende Persoonen onder haer gebiedt verkeerende, Inwoonders, Soldaten, Scheeps-volck ende andere, van wat Natie, staet ofte conditien die zijn, voor al ende sonderlinge forge dragen, dat de Spaignaerden, Portugesen ende Naturelen vanden Lande, die haer inde Steden, Forten, te Lande, aende Zee, ofte oock te Schepe, onder 't ghebedt ende protexie vande Heeren Staten Generael begeven, in hare Persoonen, Vrouwen, Kinderen, Familie, Huysen, Gelt, Koopmanschappen, ende alle goederen geen uytgesondert, geen geweld, overlaf of ongelijck aen ghedaen en werde, maer regens alle 't selve wel ende behoorlijck werden beschermt, doende alle de geene, die contrarie deden, straffen met rigueur aenden lyve, anderen ten exemple, naer meriten vande saecke.

X V.

Sullen voorts de Raden trachten met alle ghelegentheyt, vrientchap, handelinge ende Commerce te maecten met Naebuyrige ende omtrent gelegene Heeren ende Volcken, oock Alliantien ende Verbonden, tot afbreuck ende swackinge vanden Coningh van Spaignen, sijne Onderdanen ende Adherenten, ende meeste vorderinge van 't ghemeene beste vande Compagnie, maekkende de voorfsz Tractaten van wegen ende inden name vande Ho: Mo: Heeren de Staten Generael, ende de West-Indische Compagnie: ende fullen over alle de selve eerst ende alvooren nemen het

advys vanden Generael ende Gouverneur.

X V I.

Alle Landen, Huysen, Ingenios, gronden van Erven, Dominiale Rechten, ende inkomen, toebehoorende den Coninck van Spangien, syne Adherenten ende Onderfaten, oock de Portugesen die haer onder de Regieringe vanden Coninck van Spaignen fullen houden, mitfgaders alle goederen aenkomende de Jesuiten, ende andere Cloosters of Collegien van Geestelijckheyt, van wat ordre die mogen wesen, fullen dadelijck by de Raeden werden ghelayseert, ende tot profijte vande Compagnie geconfisqueert, doende de selve pertinentelijck registreren, administreren ende beneficiëren, ende het innekomen verantwoorden nae behooren.

X V I I.

Maer de Spaignaerts, Portugesen ende Naturelen vanden Lande, die haer begeven onder de Regieringe ende ghehoorsaemheyt vande Heeren Staten Generael, fullen haere Ingenios, Landen, Huysen ende andere goederen behouden, ende in 't vrye besit ende ghebruyck der selver werden gemainteneert ende beschermt, als vooren gesegt is: Ende wanneer sy komen te sterven, fullen alle hare goederen by successie, ab intestato, ofte by Testamente komen op hare Erfgenamen, niet woonachtigh ten tyde van haer overlyden, onder de ghehoorsaemheyt vanden Coninck van Spaignen ofte sijne Adherenten, Vyanden vande Geunieerde Provintien, in welcken ghevalle alle de voorfsz successien confiscabel fullen zijn ten profijte vande West-Indische Compagnie.

X V I I I.

De Landen die onbeheert zijn, ofte woest ende ongebouwt blijven leggen, ende tot culture konnen werden gebracht, fullen de Raden uyt geven aende Colonien, die daer van wegen de Compagnie zijn, ofte fullen komen, om te werden ghebruyckt ende gebouwt, elck naer haer aert, eysch ende meesten oorbaer, ende op de selve gewinnen Vruchten, soo tot de Lijf-tochte als Negorie noodigh. De Colonien fullen de uytgegeven Landen besitten, voor de eerste vijf Jaren vrye, alleenlijck met recognitie, ende registratie vande selve, alsoo van wegen de Compagnie te hebben aengenomen, ten eynde van welcke vijf Jaren, daer op gestelt, ende by de Possesseurs ten behoeve vande Compagnie Jaerlijcks uyt ghereyckt sal worden sulcken recht van Chijs ofte Erfpacht, midtfgaders van Thienden van Vruchten, als de Compagnie naer gelegentheyt redelijck vinden ende ordonneren sal.

X I X.

De Jacht, Vijscherye ende Vogelerye, sal alle Inwoonderen ende Onderfaten vry staen, midts dat de Raden forge dragen, ende ghevoeghlijcke ordre fullen stellen, dat de specien van Wildt niet en werde door de ongeregeltheyt in 't exces van vangen verniet ende uyt geroeyt, maer de geene die daer zijn geconserveert, ende andere die daer noch niet en zijn, ende souden konnen aerden, noch werden geset ende voort geplant.

X X.

De Raden en fullen geen Coloniers op andere Plaetsen mogen senden ofte planten, sonder al-

l i i i ij

vooren

vooren de gelegentheyt ende afteyckeninge van dien, aende Compagnie over gesonden te hebben, met pertinente ende volkomen discriptie vande selve, ende aenwysinge vande commoditeyten, voordeel ende diensten dier van souden zijn te verwachten, om daer op by de Compagnie ghere-solveert, ende syluyden daer toe met particuliere ordre ende Instructie gheauthoriseert te mogen werden.

XXI.

By soo verre eenige Plaetsen inde Limjten aen 't vaste Landt, ofte de aengelegene Eylanden, voor de Compagnie quamen te werden veroverd, ende in ghehouden, sullen de Raden met advis vanden Generael ende Gouverneur besorgen, dat tydelijck derwaerts werde gesonden alsulcke assistentien ende behoeften van Schepen, Volck, Ammunitionen ende Vyvres, als totte conservatie vande selve noodich sullen wesen, ende daer over stellen met Commissie ende Instructie bequame ende getrouwe Officiers, tot directie ende beleyt van saecken van defensie, Policie, Negotie, administratie ende anders aldaer vallende, alles soo nae ende ghelijckformigh de ordre die by desen werdt ghestatueert, over de te veroveren Plaetsen, als doenlijck wesen sal; alle welcke Officiere ende Regieringe, oock vanden Raedt der voorsz Plaetse dependeren, de selve gesubordineert ende onderworpen sullen zijn.

XXII.

De Raeden met advis vanden Generael ende Gouverneur, sullen conforme het vierde Article van het Octroy te wege brengen, met alle doenlijke middelen, dat de schade die de Compagnie aen ghedaen mochten werden door bedroch in schijn van vrientschap, met quaet tractement ende afhouden van penningen ofte goederen, mogen werden gerepareert.

XXIII.

Soo wanneer eenige Schepen ende goederen op den Vyandt veroverd werden, sullen de Raden ordre stellen, dat alle de selve wel werden bewaert, behoorlijck geïnventariseert naer de waerdye aldaer te Lande ghetaxeert, ende sonder eenige verminderinge, ende dissipatie herwaerts over gesonden, alleenelijck daer behoudende 't geene bederffelijck, ofte andersints daer dienstelijck ware om gheconsumeert ofte verhandelt te worden, het welcke sy aldaer op het alder profijtelijckste sullen doen employeren ofte beneficiere, elcks naer synen eyfch ende conditie, ons daer beneffens over stierende pertinente specificatie van de schade aen onse Schepen, Waren ende Volck in 't veroveren geleden.

XXIII.

Alle Mineralen nieuw ghevonden, ofte noch te vinden Mine van Gout, Silver, Kooper, ofte eenige andere Metalen, als oock van Gesteenten, Diamanten, Robynen ende diergelijcke, midtsgaders de Peerl-visscherye, vindinge van Amber, sullen alleenelijck by ofte van wegen de ghemeene Compagnie, ende tot profijte vande selve, bearbeydt ende geconverteert moeten worden.

XXV.

Doch soo yemant vande Inwoonders, Guarnisoenen, Colonien, oft anders van wat Natie ofte

conditie hy ware, yetwes van 't voor-verhaelde quame uyt te vinden, sal de selve, sijn Erfsnamen ofte recht hebbende, tot een recompense ende vereeringe ghenieten het twintighste part van het suyver provenu vande voorsz Minen, Gesteenten ofte Peerl-visscherye, ende dat voor den tijdt van de eerste vijf achter een volgende Jaren, te reekenen vanden dach af dat de Compagnie de selve aen ghenomen ende gedaen bearbeyden heeft, als mede het twintighste deel vanden ghevonden Amber.

XXVI.

Wilverstaende naer dat alle onkosten so van 't bearbeyden, als nootwendige instrumenten ende gereetschap daer toe dienende, daer van voor afghetrocken, ende gedefalceert sullen zijn. Ende sal voor den eersten Uytvinder ghereeckent worden, die het selfde eerst aenden Raedt aldaer, ofte alhier aende Compagnie openbaert: Ende indien sulcx by yemant uyt gevonden, ofte tot syne kennisse gekomen zijnde, moetwilligh werde verswigen, sal de selve daer over arbitralijck, jae oock nae gelegentheyt ende importantie vande saeck werden gestraft.

XXVII.

De provisien van Vivres, Wapenen, ende alderley Amunitie van Oorloge, die van hier tot voorraet over sullen werden ghesonden, of oock daer op den Vyandt mochten werden veroverd, sullen de Raden besorgen, dat ordentlijck, ende op Inventaris, inde Magasijns gelecht, voor verderven bewaert, ende wederom daer, ende alsoo den dienst vande Compagnie vereyffchen sal, uytgelevert werden, doende van alles houden pertinente notitie.

XXVIII.

De Raden sullen op alle Militaire ofte Oorlogs deliberatien, ende op andere saecken van gewichte, soo dickwils henluyden goet ende oorboir duncken sal, in haer Collegie ontbieden den Generael ende Gouverneur, ende by advis ende deliberatie der selver, met pluraliteyt van stemmen, resolveren op alle Oorloghs-expeditien van importantie, te Water ofte te Lande, van nieuwe Fortificatien te maecken, Guarnisoen te leggen, ofte verleggen, daer toe den Raedt oock de Patenten sal gheven, Hoofden ende Conducteurs over eenige Trouppen, Entreprisen ofte exploitien ordonneren, ende wat diergelijcke van ghewichte voor vallen mach. Ende sullen de voorsz Generael ende Gouverneur inden Raedt vry acces hebben, soo dickwils sy eenige saecken hebben aen te dienen, ende daer op met den selven Raedt helpen delibereren, nemende haren rangh ende cessie naest den President inder tijdt: Totte vacante plaetsen van Capiteynen, Lieutenanten over de Compagnien, sal by den Raedt werden ghedaen nominatie van drie bequame ende naer behooren gequalificeerde Persoonen, waer uyt by den Gouverneur een tottet vacerende Ampt sal werden gekooren, die vanden Raedt by provisie Commissie, ende daer nae vande Compagnie Acte van Ratificatie ontfangen sal.

XXIX.

De Vendrigs sullen werden ghestelt by den Gouverneur; ende de Adelborsten, Sergeanten, Cor-

Corporaels by de Capiteynen elck in sijn Compagnie; alle welcke totte voorsz Officien sullen gehouden zijn te kiesen de bequaemste ende ervarenste Soldaten; sonderlingh reguard nemende, dat de geene die haer wel hebben gequeten, ende best meriteren, met soodanige advancementen werden gerecompenseert.

XXX.

De monsteringe vande Compagnien sullen gedaen worden op sulcke tyden ende plaetsen, ende soo menighmael als den Raedt ordonneren ende goet duncken sal, ende dat by ende ten overstaen van twee Gecommitteerden uyten selven Raedt, geen Tresoriers wesende.

XXXI.

Over de Monsteringe, ende voorts alle Krijghs-discipline, generalityck sullen naer gekomen ende voor Militaire Wetten geobserveert werden, voor eerst, den Artijckel-brief vande Compagnie, ende voorts de Ordonnantien, Placaten ende Artijckel-brief by de Heeren Staten Generael gemaect, over de Militie van dese Landen, in alles daer de selve tottet Volck ende saecken van Oorloge van dese Compagnie ghebruyckt ende gheapliceert werden kan.

XXXII.

De Poorten vande te veroverene Plaetsen sullē werden ghesloten met twee verscheiden sloten, waer van den eenen sleutel sal zijn onder den President vanden Raedt, ende den anderen onder den Gouverneur, ende by sijn absentie onder den Vice-President, aenden welcken den Gouverneur uytter Stadt gaende, ghehouden sal zijn synen sleutel te leveren.

XXXIII.

Het woort vande Wacht sal alle Avonden ghegeven worden by den President, ende door de Wacht-meester met een geslooten ende versegelt biljet ghedragen werden aenden Gouverneur, die het selve voorts uyt senden sal daer 't behoort: De Wacht-meester om de Poorten 's morgens te openen, sal de voorsz sleutels tot den President ende Gouverneur halen, ende terstont wederom brengen, ende des avonts om de Poorten te sluyten van gelijcken doen, sonder dat hy de sleutels of daeghs ofte des nachts by hem houden, of yemant anders sal mogen vertrouwen; Ende sal de selve Wacht-meester werden gestelt by de Raden, met advis vanden Gouverneur.

XXXIII.

De Finantien in ontfangh ende uytgeef, sullen werden gheadministreert by twee uyt den Raedt, dien den naem sullen hebben van Tresoriers, waer toe de twee eerste sullen werden gestelt alhier by de Vergaderinge vande Negenthien, om ter eerster aenkomste terstont inde bedieninge te treden, ende naer ses Maenden sal een vande selve afgaen by lootinge, ende een ander in sijn plaets, uyt ende by den Raedt werden gesurrogeert, ende alsoo voorts ghelijcke surrogatie van een alle ses Maenden werden gedaen, soo dat elcken Tresorier, behalven den voorsz eerst afgaenden, dienen sal den tijdt van een Jaer, ende sullen t'haren aenkomen, aenden Raedt doen den eedt daer toe staende.

XXXV.

De voorsz Tresoriers sullen hebben de admini-

stratie ende ontfanck van 't inkomen van alle de vaste goederen, Domeynen ende heerlijcke Rechten, die by confiscatie ofte occupatie de Compagnie aen komen sullen.

XXXVI.

Van Thollen, Thienden, Erf-pachten, Chijnsen, ende andere Impositien ofte recognitie, ende generalijck van alle penningen ende inkomsten, die tot profijte vande Compagnie sullen vallen, geen uytgesondert.

XXXVII.

De Prinzen ende conquesten op den Vyandt verovert, van Koopmanschappen ende andere goederen, die niet herwaert over gesonden, maer aldaer moeten werden gebeneficieert ofte verhandelt, sullen de Tresoriers onder pertinente Inventaris ende taxatie, gheattesteert ende geteyckent naer behooren, ontfangen, ende weder over leveren aende Commisen, nemende daer van acquit ofte recepisse, om de selve daer mede op hare reekeninge te verantwoorden.

XXXVIII.

Ende sullen de Commisen voorts aen de Compagnie responsabel wesen het provenu van de voorsz goederen.

XXXIX.

Om alle abuysen ende dispuytten voor te komen, sullen de Tresoriers van alle haere ontfanck, aen alle de geene die eenige betalinge doen, gheven Quitantie.

XL.

De Tresoriers sullen doen de Maendelijcke betalinge aen het Volck van Oorloge, in de te veroverene Plaetse, aen elck Man hoeft voor hoeft, op de Monster-rollen.

XLI.

Aende Guarnisoenen, liggende buyten de te veroverene Plaetse, op eenige Forten aen 't vaste Landt, ofte op Eylanden, sullen de penningen van haer soldye ghesonden werden, ende de betalinge mede hoeft voor hoeft gedaen werden by een van de Commisen, die daer toe by den Raedt sal worden gecommandeert, de welcke over brengen sal verificatie oft acquit, geteeckent by de Officieren vande Compagnie.

XLII.

De Tresoriers sullen mede doen de betalingen van alle Wercken van Fortificatien, ende anders het publijcq vande Compagnie aende Steden ende Forten aengaende, soo vande bestedinge naer voorgaende openinge ende satisfactie, conform de bestecken, als vande dach-loonen, doende nemen behoorlijcke opzicht, dat de Compagnie daer in niet en werde gefraudeert.

XLIII.

Alle betalingen sullen moeten worden gedaen op Ordonnantien in 't Collegie geresolveert, ende geteyckent by den President, ende noch een, ten minsten by een vande voorsz Raden, geen Tresorier zijnde, nemende voorts quitantie vanden Ontfanger vande betalinge; sonder welcke Ordonnantie ende Quitantie, geen parthyen in uytgeef sullen werden gepasseert.

XLIII.

De Tresoriers sullen van alle penningen die sy sullen ontfangen ende uytgeven, de specien aen-

teecken en ende sommeren in een Boeck apart, expresselijk daer toe te houden.

XLV.

Tegens ende voor het omkomen van elcke ses Maenden, sullen de Tresoriers maecten sommierlijcken staet ende ballance van haer Comptoir, ende de selve aenden Raedt exhiberen, al eer den afgaenden synen dienst verlaten, of den aenkommenden inde administratie sal mogen treden.

XLVI.

Ende binnen veerthien dagen, uytterlijk drie weecken daer naer, sullen die afgegene ende aengeblevene Tresoriers, gehouden zijn te doen aen 't Collegie vanden Raedt, de reeckeninge van haer ses Maentlijke administratie, op de verbeurte van drie Maenden gagie, ende dien onvermindert voorts sonder cenigh dilay daer toe by middel van gyseling te werden gheconstringeert, sonder dat sy voor het doen, ende suyveren vande selve reeckeninge, inden Raedt cessie hebben, ofte over cenige befoigne vande selve, sullen mogen werden geadmitteert.

XLVII.

De Raden sullen gehouden zijn, van alle de gedane ende gesloten reeckeningen, terstont te laten maecten een dubbelt, ofte Copie geautentificeert, ende gheattesteert naer behooren, ende de selve mette eerste Schepen te senden herwaerts over aende Vergaderinge vande Negenthien.

XLVIII.

Den Gouverneur ende Capiteynen, in welke de Krijghs-raedt, volgens 't ghebruyck vande Militie deser Landen bestaen sal, sullen kennisse ende judicature hebben over mesusen ende misdaden van Officieren ende Soldaten die pure Militair zijn.

XLIX.

Van ghelijcken sal den Generael, Admirael, Vice-Admirael, Schout by Nachte ende Scheeps-Capiteynen ofte Schippers, hebben kennisse ende judicature over de Scheeps-deliſten ende mesusen vande Scheeps-Officieren ende Bootsgesellen. Ende sullen voor Militair ende Scheeps-deliſten verstaen werden, alle contraventie ofte overtredinge van Militaire ende Schips-ordre, mitsgaders alle andere deliſten die ghecommitteert werden, by den eenen Soldaet ofte Bootsgesel tegen den anderen, volgens den Artijckel-brief, ende voorts de Rechten hier naervolgens naerder ghespecificeert.

L.

Over alle welke de voorschreve Krijghs ende Scheeps-Raden haer sullen hebben te reguleren volgens den Artijckel-brief.

LI.

Alle andere misdaden die niet Militair ofte Scheeps en zijn, maer strafbaer naer de Natuylijke, Goddelijcke ende gemeyne Rechten ende Werten, gecommitteert by Krijghs-lieden, Soldaten, Scheeps-volck ofte Bootsgesellen, ende alle andere Persoonen, van wat Natic, staet ofte conditie die zijn, geene uytgesondert, sullen staen tot kennisse, judicature ende correctie vande Justitie ordinarie: midts dat over de judicature der Soldaten ende Scheeps-volck gheassumeert sullen werden, den Generael ende Gouverneur respectie,

mitsgaders de Capiteyn ofte Capiteynen, onder de welke de Soldaet ofte Soldaten, ofte oock het Scheeps-volck zijn liggende, de welke mede haer stemme daer inne sullen hebben.

LII.

Des soo sullen de Capiteynen ende andere Militaire Officieren, gehouden zijn de misdadige op der daet, ende *in flagranti delicto*, te apprehenderen, ofte doen apprehenderen, ende leveren in handen vande voorsz Justitie, ende voorts de Justitie, soo in 't doen van apprehensien als executien, presteren *maniforte* ende assistentie doen, soo naer eysch van saecke, ende tot de publicque ruste noodich wesen, ende by den Raedt sal worden geordonneert.

LIII.

Om de misdadige te apprehenderen, de executien vande Sententien te bevorderen ende assistieren, ende voorts opzicht te hebben over het maintenance vande Ordonnantien en Civile Keuren, soo by de Compagnie, als door de Raden te maecten, ende de overtreders te doen corrigeren, sal ghestelt werden by den Raedt eenen Schout, ofte Substituut vanden Advocaet Fiscael, ende onder den selven drie 's Heeren Dienaers.

LIII.

De Justitie Criminele sal geadministreert werden by het Collegie vande Raden, in ghespannen Vyerschare, ter accusatie ofte aenklachte vanden Advocaet Fiscael.

LV.

In 't beleyt vande Criminele Proceduren, scherpe examinatie, sententieren over de misdadige, ende executieren vande straffe, sal ghevolgt werden het ordinarijs ghebruyck vande Vereenighde Provincien, ende voorts de ghemeene geschreven Rechten, die selve applicerende naer meriten van saecken, in sulcker voegen, dat de boose niet ongestraft ghelaten, noch oock al te groote rigeur en werde gebruyckt.

LVI.

De Civile Justitie over allerley actien reële ende personele, sal werden geadministreert by drie Commissarissen vanden Raede, daer toe by het Collegie te committeren van drie tot drie Maenden, ende dat by ommegangh, die daer in sullen volgen van ghelijcken de ghemeene ordre vande Vereenighde Provincien, ofte soodanige als by de Vergaderinge vande Negenthien sal goet gevonden worden; doch de proceduren soo kort ende sommier maecten, sonder lange treyneringe, als eenighsints nae de nature van saecken, ende parthyen onverkort, doenlijk sal wesen.

LVII.

Soo wie hem by der voorsz Commissarissen kennisse definitive, ofte interlocutoire ter diffinitive niet reparabel vindt beswaert, in saecken monterende boven de vijf en twintigh guldens, sal mogen appelleren aen 't volle Collegie vande Raden, de welke mede volgens 't ghebruyck als vooren, kennisse nemen ende wyfen sullen *an bene, vel male*, sonder dat vander selver Sententie voorder betreck ofte provocatie vallen sal.

LVIII.

De voorsz Raden, werr ten alderhooghsten ende op haren eedt bevolen, dat sy de Justitie soo crimi-

criminele als civile, sullen administreren oprechtelyck, sonder eenige haet, gunste, partyschap ofte onderscheyt van Persoonen ofte qualiteyten, soo wel voor ende tusschen Spaignaerden, Portugeesen ende andere Inwoonders, als die van onse ende andere Landen ende Natien.

LIX.

In materie van Houwelijcke, van Rechten tusschen Man ende Wif, in successien ab intestato, ende maecken van Testamenten, ende wat daer van dependeert, sal over alle Landen, Steden ende Luyden, staende onder de gehoorzaamheyt vande Heeren Staten Generael, ende de West-Indische Compagnie, kracht van Wetten, ende recht hebben, ende sulcks over al werden gheobserveert de Politicque Ordonnantie vande Heeren Staten van Hollandt geëmaneert inden Jare 1580. ende voor de ghemeene coustume van Zuyt-Hollandt ende Zeelandt, alsoo de selve meest bekendt zijn, licht gebruyckt konnen worden, ende de minste duyfterheyt ende veranderinge in sullen brengen.

LX.

Alle alienationen ende opdrachten, midtsgaders expresse verbonden ofte hypothecationen, generale ofte particuliere, van Huysen, Landen ende gronden van Erven, om eygendom of gerealiseert recht te mogen geven, sullen moeten werden gepasseert voor de voorz drie Commissarissen vande civile Justitie, ende de Brieven vande selve te maecken by henluyden gesegelt, ende voorts geregistreert in een Register daer van by den Assessor te houden, mede conform 't gebruyck vande Vereenighde Provintien.

LXI.

In andere saecken van allerley Contracten ende handelingen, sullen gevolgt werden de gemeene beschreven Rechten.

LXII.

De Raden werden mits desen geauthoriseert, te mogen maecken, publiceren ende doen onderhouden allerley Keuren ende Ordonnantien van Marckten, houden van Herbergen, kleyne Neevingen, Ambachten, ende anders tot de Policie ende goede ordre noodigh, dese Ordonnantien, of het recht ende dienst vande Compagnie niet contrarierende, van boete, ofte breucke tegens den overtredders tot thien gulden toe, wel minder, maer meerder niet, mits dat sy de selve sullen mette eerste Schepen ghehouden zijn over te senden, ende daer op approbatie vande Vergaderinge van de Negenthiene verwachten.

LXIII.

Sullen oock stellen een Kamer-bewaerder, Gerechts-Bode, Portiers, ende andere kleyne Officiers, tot dienst ende beleyt vande Policie ende Justitie noodigh, ende de selve mogen toe voegen eenen redelijken loon, naer ghelegentheyt ende den arbeyt of vacatie van hare diensten.

LXIII.

Item, sullen stellen Versorgers ende Opfinders vanden Armen ende Gasthuysen, ende ordre dat de siecke, gequetste, krancksinne ende andere miserabele Persoonen, als mede Arme desolate Weesen, behoorlijck, ende nae de Christelijcke liefde worden gheholpen ende besocht, ende van foodanige penningen, als uyt het inkomen vande

Geestelijcke goederen ende confiscationen daer toe noodigh sullen zijn, gheven ordonnantien op de Tresoriers, aen de welcke de voorz Opfinders, daer van sullen gehouden zijn goede reeckeninge vanden uytgeef der selver te doen.

LXV.

De Raden sullen door den Assessor doen houden Register van alle de besoignen ende Resolutien van hare Collegie, over de saecken vande Regieringe ende Policie vallende, waer van syluyden sullen een dubbelt ofte authentijcque Copie doen maecken, ende van drie tot drie Maenden over senden aen de Vergaderinge van de Negenthiene.

LXVI.

Gelijck den Assessor mede gehouden sal zijn te registreren alle Tractaten, Alliantien ende Contracten, die van wegen ende ten dienste vande Compagnie sullen werden gemaect, ende daer van t'allen tyden metten eersten dubbelt over te senden als vooren.

LXVII.

Alle Brieven die by ofte van wegen den Raedt aende Compagnie werden gheschreven, sullen alvooren moeten werden gheminuteert, of immers gecopieert in een Boeck, daer toe te houden ende bewaren, vervolgens naer de ordre vanden date, sonder eenigh interval oft interruptie.

LXVIII.

Ende op dat alle Officiere te beter mogen werden gehouden, daer toe dat sy hare respectieve diensten uytvoeren, wel ende ten meesten besten vande Compagnie, sullen de Raden aen alle ende yegelijcke der selver, soo Generael, Gouverneur, Admiraal, Commandeur, Colonels, Vice-Admirals, Lieutenanten-Colonels, Capiteynen, Commisen ende Schippers, ofte wat andere staet oft qualiteyt sy mochten hebben, die daer zijn, ende alle andere soo haest sy derwaerts over sullen wesen ghearriveert, afvoorderen, ende elck van henluyden gehouden zijn aende Raden over te leveren hare respectieve Commissien ende Instructien, om gevisiteert ende geregistreert te werden, waer van op de Plijcque, oft nevens de Signature van de selve, by den Assessor notule van *visa & registrata*, met expresse vanden dach ende sijn onderteyckeninge sal worden gestelt, ende alsoo gerestitueert.

LXIX.

Alle originele Tractaten, Alliantien ende Contracten, midtsgaders Registers hier vooren gementioneert, sullen werden in een bequame plaetse geleght ende gehouden, onder de bewaringe ende sleutel vande Tresoriers.

Alle welcke Poincten ende Articulen wy bevelen ende ordonneren, dat een yeder die de selve aengaen, in sijn regard sal naer komen, ende naer haren inhoud achtervolgen ende onverbreekelijck onderhouden, voor behoudens aen ons de interpretatie ende verklaringe van alle duyfterheyt die daer uyt soude mogen spruyten, ofte daer inne bevonden worden, midtsgaders de vermeerderinge, veranderinge ende verminderinge nae exigentie van saecken.

Ge-

Gegeven onder onsen Cachet, Paraphure ende Signature van onsen Griffier, in 's Graven-Hage, den derthienden October Anno 1629. Was ge-

parapheert, *G. van Vosbergen*, Onder stont, Ter Ordonnantie vande hoogh-gemelte Heeren Staten Generael. Was geteeckent, *Cornelis Musch*.

2. Instructie, vande Ho: Mo: Heeren Staten Generael deser Vereenighde

Nederlanden, voor de hooge ende lage Regieringe der Geoctroyeerde West-Indische Compagnie, naer de welcke voorts aen beleyt ende gederigeert sullen worden, alle het bewint ende saecken, met den aenkleven van dien, vervallende, ende noch voor te vallen inde geconquesteerde Capitanien, Steden, Forten ende Plaetsen in Brazijl, ende die noch naemaels geconquesteert sullen worden. In date den 23 Augusti 1636.

Vande Hooge Regieringe.

I.

DE hooghste Regieringe inde Landen van Brazijl, by de West-Indische Compagnie geconquesteert, ende noch te conquesteren, sal bestaen in een Gouverneur ende drie hooge Secrete Raden, de welcke by de Vergaderinge der Negenthien zijn verkooren, ende hare Commissien vande Ho: Mo: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, Sijn Excell. den Heere Prince van Orangien, ende de West-Indische Compagnie hebben ontfangen, ende den behoorlijcken eedt aende selve respectievelijk hebben gedaen.

Vande Gouverneur.

II.

DE Gouverneur sal hebben by de voorseyde Commissien, den naem ende autoriteyt van Gouverneur, Capiteyn ende Admirael Generael, over de voorseyde Landen ende dependentien van dien, als mede alle de macht te Lande ende te Water, die de Compagnie aldaer is houdende, ende sal houden.

III.

Sal in dese qualiteyt hebben te presideren inde Vergaeringe vande Hooge ende Secrete Raden, ende sal nevens de selve consulteren ende concluderen, over alle saecken die publijcque Regieringe, ende wes daer van dependeert betreffende, over alle exploicten te Lande ende te Water, legginge van nieuwe Fortificatien, legginge ende verplaatsinge van Guarnisoenen, uytvoeringe van geconcludeerde exploicten, soo door hem selven, als door andere, die ghesamentlijk daer toe bequaem mochten oordeelen, stellinge van Commandeurs over particuliere Plaetsen ende Fortresen, verlegginge ende demolitie van oude Fortificatien, mits dat in gevalle de stemmen quamen te steecken, een dubbele stemme sal hebben.

IIII.

Sal nevens de selve Raden hebben te besorgen de publijcque ruste van alle de Onderdanen aldaer, 't zy de selve in publijcke bedieningen werden ghebruyckt, ofte particulierlijk haer aldaer onthoudende, weerende ende doende weeren alle mesusen, versuymingen ende ongeregeltheden tegen den welstant vande selve Landen, ende goede Ingesetenen van dien in ghesloopen, ende die sich hier naer mochten openbaren, ende dat volgens de naervolgende regelen ende Rechten, ofte oock

die geene die reede daer te Lande in 't ghebruyck zijn, ten ware de selve dese tegenwoordige Ordonnantie notoirlijk contrarieren, in welcken gevalle sy de selve daer naer sullen hebben te richten.

V.

Sal alle Militaire Officien ende digniteyten, die te Velde ofte op Entreprinsen aldaer sullen komen vaceren, absolutelijck begeven, van Lieutenant Colonnels ende Majoor, tot Vendrighs incluyt (de mindere blyvende ter dispositie ende gifte vande Capiteynen) maer in Guarnisoen leggende, ende als dan komende te vaceren, soo sal by de Heeren Hooge ende Secrete Raden een tripel getal worden genomineert, om by de Gouverneur, Capiteyn ende Admirael Generael, een uyt gekooren te worden: Welverstaende dat als daer een Capiteyn te kiezen is, Lieutenant en Vendrigh vande Compagnie eligibel werden ghehouden, alwaer 't dat niet waren genomineert volgens 't gebruyck hier te Lande.

VI.

Maer alle vordere Ampten, 't zy Politijcque of Maritime, sullen vergeven werden by de Gouverneur ende drie Hooge ende Secrete Raden, ofte by absentie vanden Gouverneur (de saecke geen uytstel lydende) by de selve Raden: des dat 't stellen van een Vice-Admirael op de Kuste, sal staen by de Gouverneur by provisie, ende op approbatie vande Negenthien, ende op 't Tractement by de selve Vergaderinge gestelt, ofte noch te stellen.

VII.

Aldaer en sullen op nieuws geen Ampten, 't zy Militair, Politijcq oft Maritime mogen geërigeert worden tot laste vande Compagnie, nochte geene verhoogingen van gagien ghemaect worden van de Officieren die reede daer zijn, sonder voorgaende advis ende consent vande Negenthien, als alleen de verhoogingen die ghegeven werden by successie uyt minder in hooger Officien, conform den Articul-brief.

VIII.

Maer aengaende de Brasilianen ende Ingeboorne vanden Lande, sal de Gouverneur met de voornoemde Raeden, volgens de tractementen ende belooningen, over hare employen mogen disponeren, mits dat 't selve geschiede met merckelijke avantagie vande Compagnie, ende de gevoeglijkste voet die aldaer reede soude mogen in ghebruyck wesen.

IX.

De Vergaderinge behoudt aen sich het vergeven